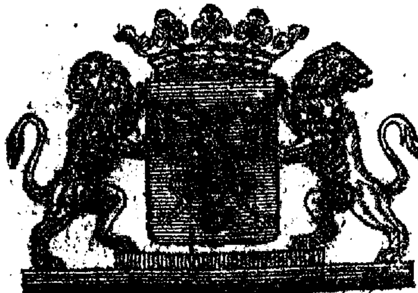
N°. 202. A°. 1839.

ARNHEMSCHE COURANT.

Zondag 8 December.

De bevrediging der Agnaten.

(*Derde artikel.*)

Quand il avait débité sa science,
Il s'inclinait d'un air sanctifié,
Et laissait là son monde édifié.

(*Vert-Vert. II.*)

Als wroegingen van een kwaad geweten vervolgen de agnaten het *Handelsblad.* Mogen hunne schimmen ten aanzien der »koninklijke Nederlandsche zijde » zijn bevredigd ten aanzien der Amsterdamsche Handelsbladsche zijde zijn zij het niet. Nog altijd wordt er zijn slaap door gestoord. De onvermurwbaarheid, die het hun toeschreef, en de verhandelde Limburgers à *f* 5 per hoofd, liggen het als eene nachtmerrie op de borst Het kan er niet rustig van slapen; wel poogt het zijn geweten in te sussen; maar de slechte redenen van de »koninklijke Nederlandsche zijde'' mogen de agnaten hebben bevredigd, de slechte redenen van de Amsterdamsche Handelsbladsche zijde schijnen eenigen zijner lezers maar in 't geheel niet te hebben voldaan. Nogmaals waagt het eene poging; wat! denkt het, zou er nu iets zijn dat mijne lezers niet onderworpen-geloovig aannamen? als *ik* het zeg! — *Ça ne s'est jamais vu; ça ne se verra pas!*

Hoort Nederlanders, Oud-Nederlanders, Grijs-Nederlanders, en gelooft mij toch; want *voor mijne aandacht* verscheen een Oud Spreekwoord: gelijk voor AGAMEMNONS aandacht weleer de door JUPITER gezonden Droom verscheen. Dat Oude Spreekwoord verscheen voor mijne aandacht, plaatste zich aan het voeteneinde des beds, en sprak: »Gij slaapt, geleerde zoon der beurs, Jacobijnen-temmend *Handelsblad?* het past zoo'n wijs' man niet den ganschen nacht te slapen. Maar sta op, en neem uwe pen: want nu zoudt gij misschien welligt uwe Oud-Nederlanders nog eens kunnen bedriegen. Doch luister naar mij, en zeg: »Er is geen erger doove dan die niet hooren wil En die doove is de *Arnhemsche Courant.*'' Raad dan dat revolutie-blad nog eens aan »de staatsstukken te lezen,'' voor en aleer zij met den bal gaat spelen, en in plaats van den bal te raken, u zoo deerlijk op den neus slaat. Zeg verder: »De *Arnhemsche Courant*, die de staatsstukken niet verkiest te lezen, beweert *dat Limburg een Duitsche staat is, die in geval van oorlog zijn contingent aan den Duitschen bond moet leveren, des noods zelfs tegen Nederland.* Dit is eene *onverantwoordelijke dwaling;* want er staat duidelijk in die staatsstukken, blijkens de mededeeling door Z. Exc. den minister van buitenlandsche zaken, naauwelijks eene maand geleden aan de Staten Generaal gedaan: dat Limburg in de boudgenootschappelijke betrekkingen zal deelen, *en dus deszelfs contingent zal moeten leveren in alle verdedigende of aanvallende oorlogen van den bond* (zie het *Handelsblad*, 5 dec. n°. 2522, eerste kolom) Zeg dan verder: hieruit volgt *niet* »dat de 900 strijdbare mannen, waarop het Limburgsche contingent ongeveer kan geraamd worden, hunne krachten tegen Nederland zouden behoeven aan te wenden, in het bijna ondenkbaar geval, dat wij in oorlog werden gewikkeld met al de Duitsche vorsten.'' (Zeg *met al de Duitsche vorsten*, in plaats van *met den bond*, hetgeen de juiste uitdrukking is; want de *Bond*, en niet de Duitsche vorsten afzonderlijk, voert oorlog). Bekleed dan uw gelaat met eenen spotachtigen glimlach, en vervolg: »En al gebeurde het bijna onmogelijke, al werden alzoo die ongeveer 900 manschappen opgeroepen om zich bij het bondsleger tegen ons te voegen, dan gelooven wij niet, dat die versterking, op haar zelve genomen, onze bezorgdheid aanmerkelijk zou behoeven te vermeerderen.'' — Op die wijze, oppositie-temmend *Handelsblad*, geleerd effekten-kind, zult gij de *eerste dwaling* der *Arnhemsche Courant* hebben aangetoond, en bewezen hebben dat Limburg *geen* Duitsche staat is, *geen* contingent aan den bond, des noods tegen Nederland, levert, en dat Nederland uit een militair oogpunt er ontzaggelijk bij wint, dat Limburg nooit, »in een bijna onmogelijk geval, onder den misschien vijandelijken scepter van eenen Nassauschen agnaat zal geraken, en in dat bijna onmogelijk geval zijne 900 strijdbare manschappen op Nederland uitstorten zou.

»En als dan Grijs-Nederland verbaasd staat over de ontzettende juistheid uwer redenering, *uit staatsstukken* geperst, ga dan over tot de aantooning der *tweede dwaling* dier koppige *Arnhemsche Courant*, die doof is omdat zij niet wil hooren, en geene staatsstukken lezen wil. Vervolg dan: »De *Arnhemsche Courant* meent dat er bij de agnaten nimmer moeijelijkheden tot sluiten hebben plaats gehad. De in 1833 en 1834 publiek gemaakte stukken bewijzen het tegendeel.'' Toen namelijk zeide Z. Exc. onze minister van buitenlandsche zaken het *zelf* Toen hadden namelijk 's konings plenipotentiarissen voorgesteld dat Limburg aan Nederland zou worden afgestaan (aan Nederland zou blijven) *zonder eenige* schadeloosstelling noch voor de agnaten noch voor den bond. Roep dan uit o *Handelsblad:* Nu ziet gij, Grijs-Nederlanders, dat die agnaten wel degelijk onhandelbaar waren! Want zonder *eenige schadeloosstelling*, hoe ook genaamd, wilden zij van hunne regten niet afzien; en dat zij toen zoo onhandelbaar waren, onze minister van buitenlandsche zaken zeide het *zelf.* Hunne bevrediging is dus wel waarlijk een meesterstuk, eene weêrgade der *Triple alliance*, en onze minister van buitenlandsche zaken is en blijft een tweede JAN DE WITT. Stel dan voor, die *tweede dwaling* der *Arnhemsche Courant* te vereeuwigen door eene medaille op JAN DE WITT II, met het randschrift: *Nil magnus vir e indignans*; hetgeen gij dan weder kunt vertalen: *Niets is den grooten man te klein.*

Trippelen uwe lezers dan reeds van vreugde over de medaille, en de tweede editie van JAN DE WIT, bruis dan uit van verontwaardiging: »En wat zullen wij nu zeggen van de zinsnede, waarmede de *Arnhemsche Courant* haar artikel besluit, zonder de voorschriften der bescheidenheid te kwetsen (dat wil zeggen: zonder eenige amoeniteiten in onzen uitroep te mengen, bij voorbeeld, o revolutie-blad, Jacobijnentelg, Satan II, of iets dergelijks): »» Nederland ontvangt niets, want het *had* Limburg.'' '' Zoo vele woorden, zoo vele dwalingen. Zie slechts *de staatsstukken* in, Oud-Nederlanders, zoo gij niet voldaan zijt met uwe medaille. Lees de Weener tractaten, waarbij *Limburg bij Nederland* gevoegd wordt, lees de grondwet voor het koningrijk der Nederlanden van 1815, die nog altijd bestaat, volgens welke gij nog altijd wordt vertegenwoordigd, en men u nog altijd belastingen oplegt; lees daar in artikel 1. »Het koningrijk der Nederlanden bestaat uit de volgende provinciën: Braband (Noord), Braband (Zuid), Limburg'', enz. Hoe onverantwoordelijk dom is dan niet de *derde dwaling* der *Arnhemsche Courant* als zij beweren durft dat Nederland Limburg *had*, alvorens de koning der Nederlanden het aan den groothertog van Luxemburg afstond en het inlijfde bij den Duitschen bond! Hoe kan men toch zulke dingen beweren, niet waar; Oud-Nederlanders! Nederland kreeg van de groote mogendheden eenige provinciën in Europa tot *schadeloosstelling* voor eenige heerlijke bezittingen in andere werelddeelen die het afstond, alsmede tot schadeloosstelling voor eenige gelden waarvan het afzag. Nederland *had* dus Limburg, en had het *duur betaald.* En dan durft de *Arnhemsche Courant* zeggen: dat Nederland Limburg *had!* en dan durft de *Arnhemsche Courant* zeggen: dat zij niet inziet hoe er kwestie kan zijn van opofferingen die *de koning* doet, nu hij de opvolging in Limburg aan zijne vrouwelijke afstammelingen verzekert, en Nederland daarvoor slechts den spotprijs van *f* 5 per Limburgsch hoofd betaalt!'' — En besluit dan dat merkwaardig artikel, o Jakobijnen-temmer, op de volgende wijze: Nu oordeele men tusschen de *Arnhemsche Courant* en het *Handelsblad*; en beslisse wie van beiden openlijk den gek wil steken met het meest dagelijksch verstand zijner lezers, »» En zet er dan twee uitroepingsteekens achter; geleerde zoon der beurs.''

Zoo sprak het Oude Spreekwoord. En op stond het *Handelsblad*, en neer schreef het de meesterlijke regelen, in zijn nommer van donderdag 5 december te lezen. En Grijs-Nederland versmolt in dankbare vreugde over zijn St. Nicolaas-geschenk.

TURKIJE.

Konstantinopel, *15 nov.* Uit Alexandrië komen voortdurend gunstige tijdingen in, betrekkelijk de spoedige herstelling der regtstreeksche onderhandelingen met den onderkoning. De vruchten van den organiserenden Hattisscherif vertoonen zich reeds in den herlevenden handel. De dagbladen van Smyrna putten zich uit in lofredenen op den sultan. Zij noemen den Hattischerif *Une déclaration des droits de l'homme.* De graaf de *Pontois* heeft hier thans veel invloed. (*Karlsr. Z.*)

RUSLAND.

St. Petersburg, *26 nov.* De minister van financiën heeft dezer dagen aan de academie der wetenschappen 30 zilveren muntstukken overhandigd, afkomstig van de dynastie der shahs van Schirwan, welke van af het laatst der 12de tot in het midden der 16de eeuw regeerde. Deze munten werden in het begin van dit jaar in Schirwan, tusschen de dorpen Tirdjan en Sargaran, gevonden.

— De heer *Böthlingk* houdt zich, namens de academie van wetenschappen, met geognostische navorschingen in Lapland bezig. Volgens het laatste berigt dat zij van hem uit Koia ontving, stelde hij zich voor, zijnen weg oostelijk langs de kust te vervolgen, terwijl zijn reisgenoot, de heer *Schrenk*, dieper in het binnenland dringen wilde. (*Pr. St. Z.*)

ZWEDEN.

Stockholm, 19 *nov.* De koning heeft den gouverneur der hoofdstad opgedragen aan de betrokkene overheden opgave te vragen van alle arme familien, wier kinderen kleederen behoeven, welke de ouders niet kunnen verschaffen, en deze opgaven uiterlijk tegen het einde der maand in te leveren. (*Hann. Z.*)

ITALIE.

Napels, 10 *nov.* Het officiële dagblad van gisteren behelst een koninklijk dekreet, waarbij de strafwetgeving betrekkelijk den slavenhandel, ten gevolge der toetreding van den koning tot de verdragen tusschen Frankrijk en Engeland, opzigtens dit ontwerp, geregeld wordt. Krachtens dit dekreet, is inzonderheid de fabrikatie van artikels, voor den slavenhandel bestemd, onder bedreiging van straf verboden.

DUITSCHLAND.

Munchen, 27 *nov.* In het koninklijke tuighuis kan men thans een aantal tenten ten toon gesteld zien. Russische, Pruissische, Fransche en Engelsche tenten werden naauwkeurig vergeleken, om de doelmatigste bij ons in te voeren. Deskundigen moeten, naar men verneemt, aan de Engelsche de voorkeur geven, en waarschijnlijk zullen deze bij ons aangenomen worden. — Velen besluiten daaruit dat er in het aanstaande najaar een kamp zal worden gehouden. — Intusschen gaat het met de invoering der percussie-geweren in ons leger snel voort. Naar men verzekert zullen er den 1sten junij reeds 12 bataljons mede gewapend zijn.

— In de *Leipziger Zeitung* en in den *Schwäbischen Merkur* meldt men uit Munchen, dat den 22sten de verloving der prinses *Adelgonde* tweede dochter des konings, met den erfprins van Modena gevierd is.

— Het door professor *Dahlmann* uitgegeven advies der juridische faculteiten van Heidelberg, Jena en Tubingen, betrekkelijk de Hannoversche constitutie-vraag, is thans ook in Beijeren verboden geworden. (*K. Z.*)

PRUISSEN.

Berlijn, 4 *dec.* Z. K. H. prins *Albrecht* is uit St. Petersburg hier aangekomen. (*Pr. St. Z.*)

Coblenz, 3 *dec.* Z. K. H. de groothertog *Frederik* van Saxe-Weimar en deszelfs broeder, de hertog *Bernhard*, zijn gisteren avond uit Holland hier aangegekomen. Z. H. de hertog *Bernhard* is heden naar 's Gravenhage teruggekeerd. (*R. u. M. Z.*)

ENGELAND.

Londen, 3 *dec.* Men heeft alhier brieven van Macao tot den 17den julij, regelregt van daar komende, ontvangen, alsook het dagblad *Canton Register*, hetwelk sedert den 9den julij aldaar uitgegeven wordt. Men leest in hetzelve echter geen bijzonder nieuws, dan dat de Amerikaansche zeekapiteins van de koopvaardijschepen, te Whamphoa liggende, geene de minste zwarigheid maken, hunne handteekening te plaatsen op het hun voorgelegde contract, waarbij zij zich verbinden zich van den handel in opium te onthouden en zich te onderwerpen aan al de nieuwe bepalingen van het Chinesche gouvernement, welke zij nog niet kennen, omdat dezelve nog niet publiek gemaakt zijn; alleen behouden zij zich voor, slechts aan den Engelschen, en niet aan den Chineschen tekst van dit verdrag gehouden te willen zijn.

FRANKRIJK.

Parijs, 3 *dec.* De toestand der Franschen in Algiers, tegen over de vijandige houding van *Abd-el-Kader*, houdt nog altijd de openbare aandacht in eene ruime mate bezig. Velen zien daarin eene nuttige afleiding voor een groot deel der natie van de inwendige aangelegenheden des lands, en gelooven ook, dat de gesteldheid van zaken aldaar opzettelijk door het gouvernement met veel zwarter kleuren wordt afgemaald, dan inderdaad het geval zou moeten zijn. Intusschen ontbreekt het niet aan allerlei gissingen omtrent de te nemen maatregelen; om, zoo als een der dagbladen zich uitdrukt, de eer der Fransche wapenen op eene schitterende wijze te wreken. Van den eenen kant wil men weten, dat men zich voor het oogenblik bepalen zal tot het zenden van eenige versterkingen, om alzoo met gerustheid van een beter jaargetijde te kunnen afwachten, en deze informatie zal waarschijnlijk het best met de waarheid overeenkomen. Van den anderen kant echter, verzekert de gemond correspondentie, dat alles daarheen zal geleid worden, om reeds in de volgende maand op eene aanvallende wijze tegen *Abd-el-Kader* te kunnen handelen. In strijd met de berigten van gisteren, moet alsnu in den raad van ministers besloten zijn, om den hertog *van Orleans* onmiddellijk naar Africa te doen vertrekken. Zijn vertrek zoude op den 20sten dezer bepaald zijn. Onder de oorzaken, die tot het uitbreken van den oorlog worden opgegeven, doet de tegenpartij het voorkomen, zoo als reeds gemeld is, alsof dit een gevolg zou zijn van den bekenden togt door de ijzeren poorten, welke rotsweg door de Muselmannen als geheiligd wordt beschouwd. Doch het is veel waarschijnlijker, dat de verzwakte toestand van het Fransche leger, door de daaronder heerschende ziekten, waaromtrent in den laatsten tijd zulke ongunstige geruchten zijn uitgegaan, den steeds elke gelegenheid tot afwerping van de Fransche overheersching verbeidenden *Abd-el-Kader* tot het hervatten der vijandelijkheden gebragt heeft. Het is te voorzien, dat de Franschen, zoodra zij van den eersten schok zullen hersteld zijn, de meerderheid, die de krijgskunst hun geeft, zullen hernemen; hoewel de uitzigten, om de vruchtbare vlakten, die in den omtrek der stad Algiers liggen, door nijvere volkplanters bewoond te zien, door al het gebeurde wel geheel op den achtergrond zullen komen. Middelerwijl verheft het bekende dagblad *la Presse* nu reeds zijne stem tegen eene te groote voortvarendheid, om, in spijt van de bloedige lessen van het verledene, te ver in de woestijn te willen doordringen. Dit dagblad beweert dat eene gezonde staatkunde medebrengt, om de bezetting van het Afrikaansche grondgebied te beperken tot de strook lands, die aan de Middellandsche zee grenst, en de Arabische volkstammen overigens in vrede en rust te laten. Op die wijze zal de heerschappij der Franschen zich op oneindig duurzamer grondslagen vestigen, dan door ondernemingen, zoo als de togt door de ijzeren poorten, die alleen moeten strekken om de nationale eigenliefde te kittelen, en de inboorlingen te verbitteren, zonder eenig wezenlijk nut daar te stellen.

Parijs, 4 *dec.* Volgens de verzekering van een onzer nieuwsbladen, is de hertog *van Nemours* voornemens zich met de hertogin *van Leuchtenberg*, zuster van den schoonzoon des keizers van Rusland, in den echt te begeven; dit huwelijk, waardoor het koninklijk gezin van Frankrijk met dat der *Beauharnis* zoude worden verbonden, is van hoog staatkundig gewigt.

— De heer *Charles Durand*, hoofdredacteur van het *Capitole*, is gisteren in hechtenis genomen en naar de policie-prefectuur gebragt; na het ondergaan van een interrogatoir is hij wederom op vrije voeten gesteld.

— Wij hebben gezegd, dat de politie drie leden op het spoor was, die als medepligtigen van den aanslag in de straat Montpensier werden aangemerkt, en dat een van die booswichten zich reeds in handen van het geregt bevond. Thans vernemen wij, dat een tweede in hechtenis is genomen.

BELGIE.

Brussel, 5 *dec.* Heden heeft de Kamer der afgevaardigden de behandeling van de begrooting der middelen voor 1840 voortgezet. De beraadslagingen hebben niets bijzonders opgeleverd. Het ministerie is daarbij door de sprekers der tegenpartij op het vinnigst aangevallen, doch alles doet voorzien, dat de wet ten slotte zal worden aangenomen. De strijd loopt voornamelijk over de vraag, in hoeverre de verschillende leden van het ministerie eenstemmig denken over alle punten van binnen- en buitenlandsche staatkunde.

NEDERLANDEN.

's Gravenhage, 5 *dec.* Heden hebben de afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal (*s. s.*) derzelver overwegingen over verschillende ontwerpen, bijzonder over de antwoorden der leeningswet en de aanhangige voordragt van het eerste boek des Wetboeks van Strafregt, voortgezet. Morgen zal de Kamer eene zitting houden, waarin, naar men verwacht, de centrale afdeeling haar verslag over sommige voordragten zal houden, weswege in de aanstaande week de beraadslagingen eenen aanvang zullen nemen. Naar men verzekert zijn er nog altijd tegen de begrootings- en de leeningswetten vele bedenkingen in het midden gebragt en hebben de ontvangene antwoorden der regering, ten aanzien van de gemelde ontwerpen, nog geenszins aan alle leden voldaan.

— Men verzekert, dat bij het onderzoek van de voordragt van het Strafwetboek in de afdeelingen van de Tweede Kamer vele leden, behoudens eenige vrij gewigtige bedekkingen, hunne goedkeuring hebben betuigd over de vrijgevige beginselen, waarop deze voordragt berust en de verbeteringen, welke daarbij in het bestaande strafregt worden aangebragt.

Eenige leden moeten echter hunne bezwaren te kennen gegeven hebben, om, in een tijdstip, waarin de misdrijven en misdaden zich ook hier te lande schijnen te vermenigvuldigen, te veel aan menschlievende gevoelens toe te geven; deze leden zouden zelfs de geeseling willen behouden zien.

's Gravenhage, 6 *dec.* In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal (*s. s.*) van heden, is ontvangen eene koninklijke boodschap ten geleide van een ontwerp van wet, strekkende tot weder-invoering van eene belasting op de paarden, runderen, schapen, enz. hetwelk, met de daartoe behoorende memorie van toelichting, aan de afdeelingen is verzonden.

Voorts heeft de centrale afdeeling verslag gedaan nopens de ontwerpen van wet, betrekkelijk de certificaten, afgegeven wordende wegens volbragte dienst bij de nationale militie; en nopens het aandeel van de ambtenaren van het openbaar ministerie in de geregtelijke boeten, enz.

De beraadslagingen over die ontwerpen zullen plaats hebben, zoodra de werkzaamheden der afdeelingen dit zullen toelaten.

Breda, 5 *dec.* Naar men verneemt, zal er in den avond van den 7den dezer, ten half zes uur, op het plein voor het academie-gebouw, naar de zijde van het Valkenburg, een vuurwerk ter eere van Z. K. H. den prins *van Oranje* worden afgestoken. Dit vuurwerk is vervaardigd in de pyrotechnische lessen, welke aan de kadets der artillerie van het vierde studie-jaar gegeven zijn.

— Te Venlo spreekt men van de waarschijnlijkheid, om in het volgende jaar stoombooten van Rotterdam naar Maastricht, en wederkeerig, te zien varen. Ook verwacht men aldaar van het Pruissische gouvernement autorisatie tot het daarstellen eener diligence-dienst van Venlo op Gelder.

Arnhem, *7 dec.* Gisteren werd hier de verjaardag van Z. K. H. den prins van *Oranje* met buitengemeene belangstelling gevierd. Behalve door een luisterrijk concert, waar Mev. *Dulcken* zeer veel genoegen gaf en men de verdienste van den heer *Marx* weder waardeerde, werd de dag besloten door een bekoorlijk bal in de Groote Societeit, waar een toast, op den aanstaanden opvolger des troons uitgebragt, met groote geestdrift moet zijn ontvangen.

BEURSBERIGT.

van 6 december.

Holland. Werkelijke schuld $2\frac{1}{2}$ pCt. $52\frac{1}{16}$, $\frac{15}{16}$, $\frac{11}{16}$; dito 5 pCt. 99, $\frac{3}{16}$; Uitgestelde schuld $\frac{119}{128}$; Kansbiljetten $24\frac{5}{8}$, 25, $24\frac{5}{8}$; Amortisatie-Syndikaat $4\frac{1}{2}$ pCt. $94\frac{1}{2}$, $\frac{7}{8}$, $\frac{1}{2}$; Handelmaatschappij $4\frac{1}{2}$ pCt. $167\frac{1}{2}$, $168\frac{3}{4}$, $167\frac{3}{4}$; Oostindische leening 5 pCt. $96\frac{7}{8}$, 97, $96\frac{7}{8}$: Aandeelen Rijn-spoorweg $98\frac{3}{4}$.

Spanje. Ardoins van 85 pond $23\frac{15}{16}$, 24, $\frac{15}{16}$; dito Onbepaalde 22, $\frac{1}{8}$; Fransche Uitgestelde $7\frac{3}{16}$.

Rusland. Obligatiën *Hope en Comp.* 1798 en 1816, 5 pCt. $104\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$; dito 1828 en 1829 5 pCt. $104\frac{3}{8}$; Cert. 1831 en 1833 5 pCt. $98\frac{3}{8}$, $\frac{1}{2}$; Inschrijving in Assignatiën 6 pCt. $67\frac{1}{2}$.

Metalliek 5 pCt $103\frac{3}{4}$, $\frac{7}{8}$; dito $2\frac{1}{2}$ pCt. $55\frac{7}{8}$; Columbianen 2de van 100 pond $19\frac{1}{4}$, $\frac{11}{16}$; dito van 250 pond $18\frac{15}{16}$; Onbepaalde Coup. *f* $3\frac{15}{16}$; Kl dito *f* $4\frac{1}{16}$, 4; Peru 6 pCt. van 100 pond $11\frac{7}{8}$, $\frac{15}{16}$; Coup. $2\frac{3}{16}$; Bl. Gr. van 100 pond $12\frac{3}{4}$, $\frac{7}{8}$; van 500 pond $11\frac{3}{4}$; Ardoins Coup. november en mei $18\frac{9}{16}$, $\frac{13}{16}$, $\frac{3}{4}$; Louis. bij *Hope en Comp.* 94.

Mengelwerk.

Letternieuws.

Nederlandsch muzikaal tijdschrift, *te* Utrecht, *bij* L. E. Bosch en Zoon; *2 nommers in iedere maand. Prijs f 1,50, per kwartaal.*

Aangekondigd door Dr. S. P. Scheltema.

Zal ik het zeggen of moet ik het zwijgen dat ik, hier aankondigende een muzikaal tijdschrift, geen musicus ben; dat ik het doe om der goede zaak wille, en niet omdat ik er kennis van heb?

Menig een zal zich verwonderen dat ik het noem voorstaan van de goede zaak en daarmede mijn geschrijf verontschuldig; men meent misschien muziek is zoo maar een spel, een amusement, en dat daar niets meer achter steekt.

Daar steekt meer achter, waarde lezer! daar steekt fijn gevoel achter, gevoel voor harmonie, en dit is het beginsel van al het ware, goede en schoone, ook de bron van ware moraliteit. Dat kunnen ou al de ondertantes niet gelooven, die muziek als het begin van alle kwaad en van losbellerij beschouwen, als de hevel waardoor de ondeugd met suiker in den mensch binnenloopt.

Ik zal dit nader bewijzen als zij het verlangen. Zoo veel is zeker, dat men dit in alle moraal-kweekscholen en bij alle opvoedingen niet altijd heeft bedacht, en dat men daardoor een voorname steun wel eens heeft gemist.

Ik blijf er dus vooreerst bij, dat ik reden genoeg heb om wegens het goede der zaak belang te stellen in het onlangs verschenen muzikaal tijdschrift; dat ik het met genoegen zag en als een van de goede teekenen des tijds aanmerkte, dat ik als zoodanig tracht de aandacht daarop te vestigen, het goede te doen kennen, de belangstelling *in* en de waardeering *van* muziek te bevorderen.

Dem Verdienste seine Kronen.

Schiller.

Dat is het motto van het tijdschrift, en als het daaraan voldoet behoeft er niets meer van gezegd te worden, en dan heeft het genoeg om in ons land zich te onderscheiden. Want zie, dat lauwheid en gebrek aan belangstelling omtrent alle verdienste in alle vakken bij ons heerschende zijn, behoeft toch wel geen bewijs bij de klagten, die daarover van alle zijden worden vernomen. Ik weet niet of het van ons waterig land komt dat wij zoo veel dikke beenen en lauwe zielen vinden; maar dat er eene zekere dispositie tot waterzucht ook in denkbeelden heerscht die men lang nat noemt, dit is zonder twijfel.

Dus doet een *excitans* goed en wel, het moet een *excitans tonicum* zijn, dat is: het moet prikkel aan kracht verbinden, en dat verwachten wij van ons muzikaal tijdschrift. Gelijk het zelf reeds een teeken is van opgewektheid en kracht, zoo moet het overal opgewektheid en kracht zaaijen. Het moet aanprikkelen tot beoefening en onderscheiding, het moet kracht hebben tot volhouden en kracht geven tot volharding. Dat kan het: publiciteit geeft wrijving van denkbeelden en meeningen, wekt op en scherpt op. Uit de vonken, door botsende denkbeelden ontsproten, ontbrandt de verlichtende fakkel der waarheid en der kennis. Rust en stilstand geeft sluimering, en er behoort tot krachtsontwikkeling niet alleen voeding, maar ten minste even zoo veel prikkel; die prikkel moet inwendig zijn wel is waar, maar zij moet althans voor de helft ook uitwendig zijn. En zulk een uitwendige prikkel is dit muzikaal tijdschrift. Daarenboven, het doet ons den toestand der muziek in verschillende deelen van ons land kennen. Het wijst de groote verdienste aan, die soms op kleine plaatsen ongemerkt bestaat, omdat zij het niet der moeite waard vindt van zich zelve te spreken.

Dit muzikaal tijdschrift heeft vele relatiën buiten 's lands en telt beroemde buitenlanders onder hare medewerkers. Dus wordt de toestand der muziek in ons land door dit tijdschrift buiten 's lands bekend, en worden onze talentvolle beoefenaars der toonkunst als zoodanig ook buiten 's lands gewaardeerd. Dat dit een groote drijfveer zal zijn voor alle Nederlanders om dit tijdschrift te lezen en te ondersteunen spreekt van zelf. Maar vooral kan dit tijdschrift eene leiding geven voor de publieke opinie over dit of dat kunstvoortbrengsel, over dezen of genen meester, eene leiding welke het groote publiek wel altijd zal behoeven, daar bij de menigte geene grondige kennis kan ondersteld worden, en deze dus altijd leidslieden noodig heeft, ja zelf leidslieden zoekt, en dan bij gebrek ieder daarvoor aanneemt die zich als zoodanig opwerpt: dit is eene zeer gevaarlijke en onzekere positie van de publieke opinie, en dus was het vroeger zeer wenschelijk en is het thans zeer gelukkig, dat eene vereeniging van kunstkenners ons bepaaldelijk en openlijk op alle punten wil voorlichten, en dat er tevens gelegenheid bestaat voor andersdenkenden, om hunne opiniën en gronden te doen kennen.

Als bewijs van de strekking, deelen wij de volgende vragen mede welke in het muzikaal tijdschrift zijn gedaan en welke aldaar, in volgende nommers, gedeeltelijk reeds beantwoord zijn.

1°. Hoedanig was onze muziektoestand, in het algemeen, voor omstreeks 20 jaren, en welke waren toen onze verdienstelijkste kunstenaars.

En in een der laatste nommers:

1°. Bijaldien het koninklijk instituut kon en vermogt, wat heeft het dan ten voordeele der kunst en tot derzelver verbetering of opbeuring gedaan?

2°. Hebben de koninklijke muziekscholen bijgedragen tot kunstbeschaving in het algemeen en dus zoowel de instrumentale muziek als den zang tot hoogere volmaaktheid gebragt? Zoo ja, — waarin bestaat dit een en ander en in welke verhouding staan deze uitkomsten tot de vele uitgaven, die men daarvoor reeds heeft gedaan en nog moet doen?

3°. Waaruit kan men afleiden, en op welke overtuigende gronden mag men het aannemen, dat wij in de kunst zoowel ten aanzien van het werktuigelijke als van het wetenschappelijke zijn vooruit gegaan?

4°. In welk opzigt en in welke soort van compositie zijn wij thans meer bedreven geworden; of wel zijn er in den laatsten tijd stukken vervaardigd, gelijk, zoo als men voorgeeft, vroeger geene door Hollanders zijn gecomponeerd.

5°. In hoeverre zijn de bemoeijingen en pogingen der maatschappij tot bevordering der toonkunst van goed gevolg en voor de kunst bevorderlijk geweest?

6°. Bij de algemeene klagten, dat het aantal van onderwijzers en onderwijzeressen zich zoo zeer vermeerdert en dit wel tot groot nadeel der kunst, juist niet zoo zeer met voorwerpen van genoegzame laat staan bijzondere kunde, vraagt men: waardoor zoude dit kunnen worden tegengegaan; en welke middelen zoude men kunnen aanwenden, om diegenen, die zich aan het onderwijs toewijden, te noodzaken, dat zij zich vooraf met ijver tot het geven van onderwijs moesten bekwamen; opdat men de kundigen van de onkundigen of van de schijnkundigen konde onderscheiden?

7°. Wat is er nopens de Nederlandsche kunst bekend, dat, als van lateren tijd, door Kiesewetter noch Fetis is geboekt?

Is er na dien tijd soms niets meer der melding waardig geweest? — Bijaldien de kunst bij ons, gelijk sommigen beweeren, herleefd is, sedert wanneer dagteekent dit herleven?

De opgever besluit met de volgende woorden:

» Als wij op deze vragen behoorlijke antwoorden zullen ontvangen, en het dus zal blijken dat men mede behulpzaam wil zijn, om betere en juistere inzigten in onze kunst te geven, en ter bevordering der kunst in het algemeen wil medewerken; dan kan en zal men zoo doende het doel bereiken dat lang onder de vrome wenschen behoorde: onze verdienste in de kunst uit het juiste oogpunt te doen beschouwen, en ons niet meer aan de miskenning — om niet te zeggen beschimping — der vreemdelingen bloot te stellen, welke veroorzaakt wordt door de weinige belangstelling en de weinige publiciteit, die de kunst bij ons heeft ondervonden."

Wij vinden in de zeven eerste nommers eenige opstellen, waaronder vooral de » *Gedachten over de muzijkale vorming van jonge kunstenaars*," door Leopold Fuchs, ons belangrijk zijn voorgekomen. Uittreksels uit berigten nopens onzen muziektoestand in vreemde tijdschriften en aanmerkingen op dezelve. Brief over den muziektoestand in Vriesland. Wat verstaat men door correct zingen? Iets over den muziektoestand bij ons te lande en vragen nopens den tegenwoordigen. Over de studie der kompositie. Iets over de zesde der vragen hierboven vermeld. Over den toestand der muziek in Groningen.

Aangekondigd en beoordeeld vindt men in deze nommers:

1°. *Missa tribus vocibus humanis*, *comitante organo. Auctore* J. B. van Bree, *no. I, II et III. Amsteled. apud* Theune *et Londini apud* J. J. Ewer *et socios.*

2°. *Jubelcantate*, *ter gelegenheid van het tweede eeuwfeest der Utrechtsche hoogeschool*, *door* JOH. HERMAN KUFFERATH.

3°. *Handboek bij het onderwijs in het klavierspel. Amsterdam.* THEUNE.

Dat de redactie ook portretten geeft van de meest verdienstelijke vaderlandsche kunstenaars, gelijk dat van J. B. VAN BREE thans reeds is bijgevoegd, verhoogt zonder twijfel de waarde van het tijdschrift en de belangstelling des publieks.

Wij wenschen aan deze onderneming het beste gevolg, en wij verwachten van het beschaafde publiek in Nederland eene zoodanige duurzame deelneming en medewerking als de geest der ware cultuur die edele uitspanning en edele genoegens tracht te bevorderen (waaronder vooral de toonkunst behoort) onfeilbaar medebrengt.

Het leven van eene door het geluk begunstigde vrouw.

De onlangs te Londen in het licht verschenen Memoires der hertogin van ST. ALBANS, uitgegeven door mistress CORNWELL BARON-WILSON, worden thans in alle beschaafde standen van Engeland, door vorstelijke personen gelijk door kooplieden en kunstenaars, met groote belangstelling gelezen. Want de overledene heeft tot alle drie standen behoord en onderscheidde zich in elke betrekking door hare deugdzame levenswijze en door haar voortreffelijk karakter. Aanvankelijk had zij als miss HARRIET MELLON een provinciaal tooneel betreden, om voor het onderhoud harer dood-arme familie te zorgen. Een gelukkig toeval bragt haar naar Londen waar zij de bescherming van SHERIDAN, de vriendschap van mistress SIDDONS en den steeds toenemenden bijval des publieks verwierf. Het waren inzonderheid grappige rollen waarin zij uitmuntte. Hare aanvallige en natuurlijke vrolijkheid was juist geschikt om dezelfde stemming bij anderen te wekken. Eenen zomer reisde zij met hare moeder, naar de badplaats Cheltenham, waar zij speelde en ook een benefiet tot haar voordeel kreeg. De uitnoodigingen tot deze voorstelling werden op de gewone wijze aan de badgasten gezonden. Onder anderen was den heer COUTTS, den rijksten bankier van Londen, eene loge aangeboden; deze nam de uitnoodiging bij een beleefd briefje aan, en zond aan de beneficiante vijf guinjes met den wensch dat dit geld haar geluk brengen mogt. Het ware schitterende nieuwe guinjes, en de jonge tooneelspeelster liet zich door de benaming »geluksgeld" (luck money) zoo zeer opwinden, dat zij, de geheele overige ontvangst aan hare moeder overlatende, dit goud voor zich behield om het als gelukszaad te bewaren. En inderdaad diende het daartoe. De heer COUTTS, dien het zeer beviel toen hij hoorde dat het jonge meisje zijn wensch zoo in eere hield, wilde zelf tot deszelfs vervulling bijdragen en bleef van dien tijd af haar beschermer, — eene betrekking die zoo weinig aanstootelijks had, dat zelfs de drie dochters van den heer COUTTS, de markiezin van BUTE, de gravin van GUILDFORD en lady BURDETT (de vrouw van het bekende parlements lid, sir FRANCIS BURDETT), de beminnelijke miss MELLON in vriendschap namen. Na den dood zijner vrouw huwde de heer COUTTS de kunstenares, die het tooneel verliet om de rijkste vrouw van Londen te worden. Twaalf jaren was zij met den bankier getrouwd, toen deze haar als erfgenaam van zijn kolossaal vermogen achterliet. Eenigen tijd daarna gaf zij hare hand aan den hertog van ST. ALBANS, en toonde op de bruiloft nog de vijf guinjes, die zij te Cheltenham als gelukzaad had bewaard. Hare vriendschappelijke betrekkingen met de familie van haren eersten man duurden ook nog na haar tweede huwelijk onafgebroken voort, zoodat zij bij haren dood, nu twee jaar geleden, eene kleindochter van den heer COUTTS, miss ANGELINA BURDETT tot hare universele erfgename benoemd heeft. Hare gedenkschriften zijn rijk aan belangwekkende trekken uit een leven, hetwelk de verwonderlijkste en meest benijde wisselingen ondervond, welke eene vrouw ten deel vallen kunnen.

(*Mag. f. d. Litt. d. Ausl.*)

Lafontaine als tooneeldichter.

Gedurende de eerste vertooning zijner opera *Astrée*, zat LAFONTAINE achter eenige dames, en riep elk oogenblik uit: dat is verfoeijelijk. De dames, die deze storing eindelijk lastig vonden, gaven hare verwondering over zijn gedrag te kennen, en zeiden hem dat de vervaardiger van het stuk een hoogst geestige man, LAFONTAINE was. »Ach, mijne dames, hernam de dichter, het stuk is volstrekt niets waard; die LAFONTAINE, welken gij zoo verheft, is een gek, en die u dit zegt, is hij zelf." Na het einde des eersten bedrijfs ging hij naar een koffijhuis en keerde niet in den schouwburg terug, maar legde zich te bed. Een vriend, die hem toevallig kwam opzoeken, was zeer verwonderd dat hij bij de eerste opvoering van zijn stuk niet in den schouwburg was. Ik was er, antwoordde LAFONTAINE: ik beproefde het met het eerste bedrijf, maar het verveelde mij zoo geweldig, dat ik het overige volstrekt niet hooren wilde. Ik bewonder het geduld der Parijzenaars.

Stedelijke Publicatiën.

BURGEMEESTER en WETHOUDEREN der stad Arnhem brengen hiermede ter kennis van de belanghebbenden, dat door den heer staatsraad gouverneur dezer provincie zijn executoir verklaard de derde en vierde aanvullings-kohieren der personele belasting voor deze gemeente, dienstjaar 1839—1840; — dat die kohieren ten fine van invordering aan den heer ontvanger der directe belastingen dezer stad zijn ingezonden, en dat de belanghebbenden, willen zij zich voor kosten, op verzuim van betaling vallende, in acht nemen, hun verschuldigde ter zijner tijd zullen moeten betalen.

En zal deze worden afgekondigd en aangeplakt ter plaatse, alhier gebruikelijk.

Arnhem, den 6den December 1839.

Burgerlijke Stand.

Van 28 nov. tot 4 dec.

TE ARNHEM:

Gehuwd: C. van de Poll met J. Harmsen. — F. Sion met J. P. Langendonk.

Bevallen: E. M. Lavino, geb. Reiss, D. — C. B. Gerbrands, geb. Meijerink, D. — T. Willemsen, geb. Diesveld, D. — J. W. Jansen, geb. van Hurwene, Z.

Overleden: S. van Druten, 5 j. 2. — C. C. Gijsen, Wed. D. J. Hartemink, 79 j. — J. J. Aalbers, 5 j. 3 w. — W. H. Smit, 8 d. — H. C. van Cattenburch, Wed. Kupertus, 49 j. 9 m.

TE ZUTPHEN:

Gehuwd: A. Wassink met J. Delweg. — R. Boersbroek met L. Kuyt.

Bevallen: M. Heusinkveld, geb. Zandbergen, Z. — H. Rampen, geb. Hommelet, Z. — C. G. Heuzels, geb. van Sark, D. — B. Hagens, geb. Stegeman, Z. — B. H. Dekker, geb. Gerritsen D. — A. Brouwer, geb. Denekamp, D. — G. van der Stroom, geb. Bast, Z. — J. van Toogeren, geb. Huting, D. — B. Bakker, geb. Buts, D. — A. Damen, geb. Scheephorst, Z.

Overleden: L. Moll, 69 j. — A. Burgers, 13 j. — G. J. Vos, 44 j. — J. H. Mulder, 2 j. — J. Asjes Tielbaart, 89 j. — A. Stangenberg, wed. Cock, 64 j.

TE TIEL:

Gehuwd: H. van Heeswijk met M. G. Philipsen. — J. Geurts met J. E. Willemsen.

Bevallen: A. Orleans, geb. Peterse, Z. — C. Jörges, geb. Stembel, D. — C. Brenkman, geb. Steuves, D. — A. van Doesburg, geb. Verhoeven, Z. — J. van der Heijden, geb. de Man, D. — D. Ligtelijn, geb. de Heus, Z. — W. C. Visser, geb. van Ooijen, D. — C. Stork, geb. Steur, D.

Overleden: F. J. D. de Weijer, 7 m.

Waterhoogte te Arnhem

Den 7 Dec. 0 El 9 Palm 3 Duim; gewassen 0 Duim; gevallen 3 D.

Advertentiën.

Te Arnhem bij C. A. THIEME, Boekdrukker.